

lem er paa Veien over til mig i dette Stykke. Jeg er imidlertid meget glad ved, at jeg siden den Tid er kommen paa Thinget, thi jeg tror, at jeg nu kan faae Vinden til at vende sig, saameget mere, som netop Friskolens Venner sidste Winter bekyldte mig for, at jeg egentlig var reaktionær i Skoleagen, og at jeg egentlig ikke stod paa Friskolestandpunktet. Det Sidste har jeg aldrig staaet paa, de have læst mit Forslag feil, naar de have troet det; men at jeg var reaktionær, kan og vil jeg naturligvis ikke indrømme. (Th. Nielsen: Det er der Ingen, der vil indrømme). Jo, saamænd er der saa. Naar man f. Ex. gaar feil i Byen kan man meget godt gjøre et Tilbagekridt, det er meget hæderligt. Med Hensyn til Skoleloven af 1814 veed enhver, at jeg ikke har deltaget i den Ros, som er bleven den til Del; det er nok sandt, at den har hjulpet Noget frem, men der er en Ting, man glemmer, som Skolens Historie engang vil opklare, naar den bliver ordenlig skreven, nemlig hvor meget godt den har ødelagt. Der skal spørges fra Kulturhistoriens Side, om de Mænd, der udgit af Hjemmets Skole før 1814, ikke vare lige saa dygtige som de, der kom nærmest efter 1814, og som man kunde sige vare opdragne ved denne Skolelov. Jeg tager intet Hensyn til den tidligere Indflydelse, nemlig da Frihedsbevægelsen begyndte i Trediveerne og Fyrreterne. Jeg taler ikke om, at f. Ex. Kongen, tværtimod den offentlige Stemning i Landet, kaldte en Skolemand som Ludvig Christian Møller og satte ham til at have en stor Indflydelse. Det er meget urigtigt at sige, at Friskolen alene har afstedkommet denne Bevægelse; der er meget andet, som har virket. Jeg mener saaledes, at, naar f. Ex. denne Mands Historie, navnlig fra Skolens Standpunkt, foreligger, saa vil det vise sig, at han har haft en ganske anden Indflydelse, end de fleste tro, og denne Mand har man gjerne talt om som Fader til Friskolen. Jeg vil ikke betage denne Mand hans Ros, han fortjener i Sandhed megen Ros, men han maatte lære af en anden Mand, hvad der var at gjøre. Jeg siger ikke dette for at nedsette ham, men enhver Sit. Jeg kender godt disse Skoler før 1848 af gamle Mands Fortællinger, af min egen Faders og flere Andres Fortælling. Jeg kunde personlig udvikle Forhold, som slet ikke vare at tænke ad, og kunde nævne flere af disse Lovsbestemmelser, for ikke at tale om den Bog, der blev brugt ved Religionsundervisningen. Vi have idag hørt, at et æret Medlem (Lund) fandt den saa meget herlig, men det finder jeg slet ikke. Det undrer mig meget, at de Herrer Præster ikke ville møde Professor Rasmus Nielsen for at prøve Stykke med ham, naar han har sagt, at det var en usforvarlig Bog lige overfor Børn, at Bogen i og for sig kunde være meget god, men at den var aldeles usforvarlig som Børnebog. Jeg vil

opmuntre de ærede Præster til at gaa imod Professor Rasmus Nielsen; det er ikke Noget at tale om her i Thinget. Det er min faste Overbevisning, at den fæltsomme Lei, som Valle er gaaet, er Balslev ogsaa gaaet. Saa kan det være, man kan komme tilbage til, hvad der allerede er peget paa for en Del Aar siden, men som det lader til, at den ærede Kultusminister ikke har haft sin Opmærksomhed henvendt paa. Der er saaledes peget paa af Biskop Kierkegaard, for det Første, at Kultusministeriet — den nuværende Kultusminister er aldeles uskyldig deri — har autoriseret to helt forskellige Katekismusudgaver, og dernæst har han gjort opmærksom paa, at vi have en gammel Bog, der blev tvungen ud af Skolen ved Omordningen af 1814, en Bog, der var fra Christian IV.s Tid og autoriseret i Christian V.s Danske Lov, og som aldrig er ophævet, skjøndt Folk ikke have Lov at bruge den. Det var en lille Udgave af Luthers Katekismus med Skriftsteder i af den kristelige Læres allervigtigste. Det er vistnok den, vi komme tilbage til. Naar der ivoirigt er talt om, at Religionsundervisning, naar den drives blot med Bibelhistorie, uden at tage Hensyn til Katekismus, ikke kunde være Religionsundervisning, da vil jeg tillade mig at minde særlig den geistlige Side her i Thinget om, at Luthers lille Katekismus bruges aldeles imod Luthers egen Anvisning. Jeg har ikke hørt, at Præsterne have taget dette Spørgsmaal i deres Haand; men jeg ventet en Gang, at en Kultusminister skal administrativt tage Spørgsmaalet i sin Haand og gennemføre Luthers Mening, som ikke er gennemført, trods det, at de falde sig lutherst-evangeliske Præster, thi Luther siger om denne lille Bog, at den ikke er bestemt til Næmfebog for de Smaa, men til Veiledning ved Undervisningen. Nu vil jeg spørge den ærede Kultusminister, og han kan igjen spørge Præsterne og Bisperne, hvorledes de bruge denne Bog, om de bruge den efter Luthers Anvisning eller imod den, og naar Bisperne og Præsterne ville tale Sandhed, saa ville de sige, at de ikke alene bruge den i øverste Klasse, men at den endogsaa benyttes af ganske smaa Børn indtil Liaarsalderen, skjøndt det er aldeles usforvarligt. Jeg bryder mig ikke om, at man beraaber sig paa nok saa mange Erfaringer, thi Luther havde ogsaa Erfaring. Ivoirigt vilde jeg finde det meget rigtigt, om Kultusministeren vilde lade et Cirkulære udgaa, hvori han ligesvem forbød Skolerne at bruge Balslevs Bog til at lære udenad. Noget lignende har den tybste Kultusminister gjort, ikke med Hensyn til denne Bog, men noget lignende (En Stemme: Det er et Indgreb), Ja, det er et Indgreb; men det kan meget godt gjøres administrativt og med det Samme henvise dem til Luthers Katekismus og særlig lade trykke hvad Luther har skrevet i sin Katekismus, for at d'Or. Præster og Biskopper kunne